

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія технічного обслуговування авіаційної техніки

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності
(основи авіації Міністерства внутрішніх справ України)»
обов'язкових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти

272 Авіаційний транспорт

(Технології робіт та технологічне обладнання аеропортів)

**за темою № 3 – Міжнародні норми, що регулюють діяльність в
авіаційній галузі**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 22.02.2024 № 2

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного університету
внутрішніх справ
Протокол від 17.01.2024 № 6

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з технічних дисциплін
Протокол від 22.02.2024 № 2

Розглянуто на засіданні циклової комісії технічного обслуговування
авіаційної техніки, протокол від 12.12.2023 № 8

Розробник:

*Викладач циклової комісії технічного обслуговування авіаційної техніки,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Сиволожська В.М.*

Рецензенти:

- 1. Завідувач кафедри технологій аеропортів Національного авіаційного університету, доктор технічних наук, професор Тамаргазін О.А.*
- 2. Викладач циклової комісії аеронавігації Кременчуцького льотного коледжу Харківського університету внутрішніх справ, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, викладач вищої категорії, викладач-методист, к.т.н., Тягній В.Г.*

План лекції

1. Європейська інтеграція:
  - 1.1. Угода про асоціацію
  - 1.2. Місія МВС
  - 1.3. Безвізовий режим
2. Співробітництво з ЄС.
3. Міжнародні організації авіації, їх цілі і задачі.
4. Єдині вимоги Європейського Агентства авіаційної Безпеки.

Рекомендована література:

1. <https://mvs.gov.ua/ua/main>/Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України.

Текст лекції

1. Європейська інтеграція

1.1. Угода про асоціацію

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода) визначає якісно новий формат відносин з ЄС на принципах «політичної асоціації та економічної інтеграції» та є стратегічним орієнтиром системних реформ в Україні. З початком застосування Угоди з Україною, ЄС започаткував процес укладення нового типу угод про асоціацію з країнами-сусідами, які за своїм змістом охоплюватимуть максимально широке коло питань взаємного інтересу та пропонуватимуть поглиблену співпрацю на основі принципу обумовленості (conditionality)¹.

Угода є унікальним двостороннім документом, який виходить далеко за рамки угод про асоціацію, які були укладені ЄС свого часу з країнами Центральної та Східної Європи. Угоду можна розглядати як важливий крок на шляху наближення в перспективі до наступного етапу – укладення договору про вступ до ЄС. Угода за своїм обсягом і тематичним охопленням є найбільшим міжнародно-правовим документом за всю історію України та найбільшим міжнародним договором з третьою країною, коли-небудь укладеним ЄС.

Значення Угоди про асоціацію для України слід розглядати крізь призму двох напрямів: по-перше, поступової інтеграції України до ЄС, а по-друге, стратегії розвитку України.

Сьогодні курс на інтеграцію з Європейським Союзом закріплений у Конституції України, а повне виконання Угоди про асоціацію є одним із завдань, визначених Стратегією національної безпеки.

Чому так і які перспективи відкриває для нас реалізація Угоди? Інтеграція з Європейським Союзом - це свідомий вибір громадян та ключова вимога Революції Гідності 2013-2014 років.

Повна назва документу - Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Обсяг документу - 486 статей з 44 додатками, протоколами і спільною декларацією, а офіційний текст налічує близько 2000 сторінок.

Недарма Герман ван Ромпей (президент Європейської Ради 2010-2014) назвав нашу угоду «однією з найбільш детальних угод про асоціацію, яку коли-небудь укладав Європейський Союз». Угода має на меті політичну асоціацію та економічну інтеграцію України з Європейським Союзом, що, своєю чергою, залежать від прогресу в імплементації цієї Угоди, а також від досягнень України в забезпеченні поваги до спільних цінностей і прогресу в наближенні з ЄС у політичній, економічній та правовій сферах.

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС відбулося в два етапи:

- 21 березня 2014 р. під час Позачергового Саміту Україна – ЄС було підписано політичну частину Угоди та Заключний акт Саміту, які від імені України підписав Прем'єр-міністр А. Яценюк. Зокрема, підписані Преамбула, Стаття 1, Розділи I «Загальні принципи», II «Політичний діалог та реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері зовнішньої та безпекової політики» і VII «Інституційні, загальні та прикінцеві положення» Угоди. На Саміті Українською Стороною також була зроблена заява, що зобов'язання України, які випливають зі статті 8 Угоди про асоціацію стосовно ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду 1998 р. будуть виконані після внесення відповідних змін до Конституції України.
- 27 червня 2014 р. в ході засідання Ради ЄС Президентом України П. Порошенком та керівництвом Європейського Союзу і главами держав та урядів 28 держав – членів ЄС була підписана економічна частина Угоди – Розділи III «Юстиція, свобода та безпека», IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею», V «Економічне та галузеве співробітництво» та VI «Фінансове співробітництво та положення щодо боротьби із шахрайством», які разом зрештою тексту Угодистановляють єдиний документ.
- 16 вересня 2014 р. Верховна Рада України та Європейський Парламент синхронно ратифікували Угоду про асоціацію між Україною та ЄС. Українська Сторона передала до депозитарію ратифікаційні грамоти і завершила таким чином всі внутрішньодержавні процедури.
- З 1 вересня 2017 року Угода про асоціацію набула повної юридичної чинності після її ратифікації парламентами усіх 28 держав-членів ЄС (після виходу Британії Союз нараховує 27 країн-учасниць).

Угода про асоціацію за своїм обсягом і тематичним охопленням є найбільшим міжнародно-правовим документом за всю історію України та найбільшим міжнародним договором з третьою країною, коли-небудь укладеним Європейським Союзом. Вона визначає якісно новий формат

відносин між Україною та ЄС на принципах «політичної асоціації та економічної інтеграції» і слугує стратегічним орієнтиром системних соціально- економічних реформ в Україні. Передбачена Угодою поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Визначатиме правову базу для вільного переміщення товарів, послуг, капіталів, частково робочої сили між Україною та ЄС, а також регуляторного наближення, спрямованого на поступове входження економіки України до спільного ринку ЄС.

Відповідно до статті 486 Угоди з 1 листопада 2014 р. здійснюється її тимчасове застосування до моменту набрання нею чинності.

Повністю Угода про асоціацію між Україною та ЄС набере чинності після її ратифікації усіма Сторонами, в перший день другого місяця, що настає після дати здачі на зберігання до Генерального секретаріату Ради Європейського Союзу останньої ратифікаційної грамоти або останнього документа про затвердження. На даний час Угода ратифікована Україною та Європейським парламентом 16 вересня 2014 р., а також наступними країнами- членами ЄС: Румунія – 2 липня 2014 р., Литва – 8 липня 2014 р., Латвія – 14 липня 2014 р., Болгарія – 24 липня 2014 р., Мальта – 21 серпня 2014 р., Словаччина – 24 вересня 2014 р., Естонія – 4 листопада 2014 р., Угорщина та Швеція – 26 листопада 2014 р., Польща – 28 листопада 2014 р.

Хто і як виконує Угоду про асоціацію?

В Україні питання координації та узгодження заходів в рамках євроінтеграційного політичного вектору покладено на Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України. В тім ситуація дещо змінилася [з утворенням у 2020 році Комісії з координації виконання Угоди про асоціацію](#), яку очолює Прем'єр-міністр, а до складу входять усі члени Уряду.

З метою виконання Угоди про асоціацію Урядом розроблено і затверджено [національний план заходів](#).

Крім того, для моніторингу прогресу виконання завдань, визначених планом заходів, за підтримки ЄС спільно з експертами проекту «Association4U» було розроблено електронний інструмент «Пульс Угоди», перегляд якого відкритий для усіх охочих та доступний за посиланням <https://pulse.kmu.gov.ua/>.

1.2. Місія МВС

Міністерство є складовою сектору національної безпеки та виконує свою частину завдань в рамках виконання Угоди про асоціацію. Для цього були вжиті інституційні та організаційні заходи, зокрема наказом Міністра внутрішніх справ від 17.05.2018 № 421 затверджено відомчий план заходів з виконання Угоди (оновлений план затверджений наказом від 03.09.2020 № 644). Для забезпечення належної організації визначених завдань та сталості результатів в структурі МВС утворено Директорат стратегічного планування та європейської інтеграції. Координацію та моніторинг виконання Угоди покладено на відділ європейської інтеграції головного управління європейської та євроатлантичної інтеграції. Зокрема, МВС забезпечує виконання завдань розділу III Угоди «Юстиція, свобода та безпека», а також частково розділу II «

Політичний діалог та реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері зовнішньої та безпекової політики», та окремі завдання в рамках секторальної інтеграції, зокрема у сферах навколишнього середовища, транспорту, транскордонного та регіонального співробітництва. На сьогодні комунікація між державними органами України та відповідними партнерами з Європейського Союзу – це безперервний процес. Однак, найбільшою формальною та найефективнішою платформою для особистого діалогу є засідання двосторонніх органів асоціації, які відбуваються щороку. Це Саміт Україна - ЄС, Рада асоціації, Комітет асоціації та його підкомітети. Відповідно до компетенції МВС залучене до організації та проведення Комітету асоціації, Підкомітету з питань юстиції, свободи і безпеки, Діалогу з прав людини та кластерних засідань.

У 2020 році МВС забезпечено виконання наступних заходів:

- європейської інтеграції утворено Мережу контактних осіб з питань європейської інтеграції, проведено три засідання мережі, в ході яких визначено першочергові кроки, зокрема для належної підготовки до засідань Комітету асоціації, Ради асоціації, реалізації інформаційної кампанії;
- розроблено і затверджено Стратегію боротьби з організованою злочинністю, триває робота з розроблення відповідного Плану заходів з її реалізації;
- підписано Адміністративну домовленість з Агентством ЄС з підготовки працівників правоохоронних органів (CEPOL);

В рамках наближення національного законодавства до права ЄС забезпечено розроблення і внесення на розгляд Верховної Ради України законопроектів:

- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо об'єктів підвищеної небезпеки»;
- «Про ратифікацію Меморандуму про взаєморозуміння між Україною та Європейським поліцейським офісом стосовно конфіденційності та забезпечення збереження інформації»;
- «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за викрадення, привласнення, збут, підроблення документів, що посвідчують особу, підтверджують громадянство України чи спеціальний статус особи, а також свідоцтво про державну реєстрацію актів цивільного стану та/або використання завідомо підроблених таких документів»;
- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства у сфері міграції»;
- «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо вдосконалення законодавства у сфері міграції»;

Взято участь у розробленні законопроектів:

- «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Кодексу про адміністративні правопорушення щодо підвищення ефективності протидії кібератакам»;
- «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу щодо підвищення ефективності боротьби з кіберзлочинністю та використання електронних доказів»;

- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» щодо імплементації Конвенції ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Ланцаротської конвенції)»;

забезпечено розроблення та внесення на розгляд Уряду:

- проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження зразків бланків і технічних описів національного та міжнародного посвідчень водія, свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу, тимчасового реєстраційного талона та зразка розпізнавального автомобільного знаку України та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» (рішення ухвалено - постанова від 16.09.2020 № 844);

- проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Концепції Державної цільової програми матеріально-технічного переоснащення національної гідрометеорологічної служби на період 2022 – 2024 років (рішення ухвалено – розпорядження від 04.11.2020 № 1381-р).

1.3. Безвізовий режим

Виконання критеріїв функціонування безвізового режиму в'їзду до Європейського Союзу для громадян України 3 11 червня 2017 року для громадян України діє безвізовий режим в'їзду до ЄС.

Ключові елементи, для громадян, які бажають виїхати з України за правилами безвізового режиму:

1. Без віз поширюється лише на власників **біометричних** паспортів.

2. Передбачає короткотермінове! Перебування у 30 європейських країнах до 90 днів протягом 180 днів.

При перетині кордону слід мати при собі документи, які підтверджують:

- мету поїздки;

- наявність місця проживання/бронювання готелю;

- достатніх фінансових засобів (не менше 50 євро на добу);

- зворотний квиток;

- поліс медстрахування.

3. На триваліший час перебування в ЄС – необхідно оформити візу.

4. Безвіз не означає права на оформлення дозволів на проживання, працевлаштування або навчання в ЄС.

5. Порушення терміну перебування в ЄС тягне за собою подальшу заборону в'їзду.

Які громадяни України зможуть без віз відвідувати країни ЄС?

Усі, окрім тих, хто:

- перебуває у списку осіб, що становлять загрозу суспільному порядку, суспільному здоров'ю чи внутрішній безпеці;

- перебуває в списку осіб, в'їзд яких, хоча б в одній країні ЄС, заборонений;

- осуджений в будь-якій країні-члені Шенгенської зони або ЄС за злочини, які передбачають кримінальне покарання у вигляді позбавлення свободи строком мінімум в один рік;

- є об'єктом рішення про видворення з країни, яке приймається, зокрема, у випадках нелегального перебування;

- по яких є докази участі в злочинній діяльності чи явні докази наявності умислу приймати участь в подібній діяльності;
- не мають усіх необхідних документів.

Чи мають право прикордонні служби держав-членів ЄС вимагати додаткові документи? Під час в'їзду до Шенгенського простору громадянину України потрібно буде мати документи, які підтверджують мету поїздки, місце проживання, наявність достатніх фінансових засобів на цей термін перебування і намір повернутися до місця постійного проживання. Крім цього, громадянам необхідно буде придбати поліс медичного страхування та страхування цивільної відповідальності власника транспортного засобу – у разі подорожі автомобілем.

Чи надаватиме безвізовий режим право на роботу, навчання тощо? Новий порядок поїздок надаватиме право на безвізовий в'їзд лише з приватною метою: туризм, відвідання родичів, пошук бізнес партнерів, відвідання семінарів, конференцій тощо. Безвізовий режим не надаватиме права на господарську, комерційну діяльність, працевлаштування, роботу за контрактомі т.п.

Що дасть українським громадянам запровадження ЄС безвізового режиму? Позитивні зміни для українських громадян після запровадження безвізового режиму для короткострокових поїздок (до 90 днів протягом 6 місяців) до Шенгенської зони, за наявності «біометричного» паспорта:

- Забезпечить мобільність та знищить «лінію розподілу» між Україною та ЄС, яка наразі створена завдяки складним процедурам оформлення віз.
- Сприятиме розвитку ділових контактів, необхідних для ефективного функціонування поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі з ЄС, а також співробітництву в економічній, політичній, науковій, культурно-гуманітарній та інших сферах.
- Сприятиме подальшій успішній інтеграції України в європейське співтовариство. Дасть змогу побачити на власні очі, що насправді являє собою Європа, якими є європейські принципи і цінності, а також переконатися у моделі соціального устрою, за якою має розвиватися Україна.

Як запровадження ЄС безвізового режиму для України сприятиме подальшій візовій лібералізації з іншими країнами? Запровадження ЄС безвізового режиму для України свідчитиме про високу довіру держав-членів та інституцій ЄС до рівня безпеки документів, управління кордоном, запобігання нелегальній міграції, боротьбі з організованою злочинністю та забезпечення прав та свобод людини в Україні. Це безумовний позитивний сигнал та аргумент для проведення переговорів про запровадження іншими країнами безвізового режиму для українських громадян.

Перед виїздом необхідно уважно перевіряти актуальні вимоги щодо перетину кордону на офіційних сайтах Міністерства закордонних справ, Державної міграційної служби, Державної прикордонної служби, зокрема

користуючись корисними посиланнями:

<https://mfa.gov.ua/podorozhnim/pravila-viyizdu-za-kordon-gromadyan-ukrayini>
<https://dmsu.gov.ua/faq/biometrichni-dokumenti-v-ukrajni.html>
<https://dpsu.gov.ua/ua/1597924866-De-i-yak-mozhna-peretnuti-derzhavniy-kordon-Ukraini>

2. Співробітництво з ЄС

Консультативна Місія ЄС з реформування цивільного сектору безпеки України (EUAM)

Консультативна Місія ЄС з реформування цивільного сектору безпеки України (EUAM) – це дорадча цивільна місія, запроваджена Європейським Союзом у 2014 році на запит України. Правова підстава діяльності: Угода між Україною та ЄС щодо статусу Консультативної Місії ЄС з реформування сектору цивільної безпеки України (підписана 17.11.2014 в м. Брюсселі, ратифікована 04.02.2015 Законом України №142-VIII, набрала чинності 13.03.2015 року).

Мандат КМЄС передбачає три напрямки діяльності:

- надання стратегічних консультацій щодо реформування сектору цивільної безпеки для розробки стратегій сектору цивільної безпеки;
- підтримка імплементації реформ через надання практичних консультацій, тренінгів та реалізації інших проектів;
- співпраця та координація для забезпечення координації реформ між українськими та міжнародними партнерами.

Головний офіс Місії знаходиться в м. Києві за адресою: Володимирський узвіз, 4В.

Місія також має регіональні офіси в містах Харків, Львів, Одеса та Маріуполь.

Співробітництво МВС з КМЄС щороку узгоджують план дій в рамках проекту міжнародної технічної допомоги «Операційна підтримка в наданні стратегічних консультацій щодо реформування сектору цивільної безпеки України».

Зокрема Місія надає підтримку за напрямками:

- посилення спроможності щодо управління змінами, внутрішніх комунікацій, стратегічного планування;
- охорона громадського порядку (посилення сталості концепції поліції діалогу, вивчення кращих практик охорони громадського порядку),
- взаємодія поліції з громадою,
- розслідування злочинів,
- стратегічні комунікації та суміжні питання,
- реагування на злочини, скоєні з мотивів ненависті/дискримінації,
- забезпечення гендерної рівності,
- покращення адміністративних послуг.

Місія Європейського Союзу з прикордонної допомоги Україні та Республіці Молдова (EUBAM)

Місія Європейського Союзу з прикордонної допомоги Молдові та Україні (EUBAM) розпочала свою роботу в 2005 році. Правовою основою EUBAM є Меморандум про взаєморозуміння між Європейською Комісією та Урядами України і Республіки Молдова, підписаний 7 жовтня 2005 року. Меморандум визначає мандат та статус місії, а також механізми співробітництва. Чинний мандат місії дійсний до 30 листопада 2020 року, втім сторони погодилися про ініціювання його продовження. EUBAM сприяє впровадженню прикордонних і митних норм і практики, які відповідають стандартам ЄС і задовольняють потреби її двох країн-партнерів. Місія працює разом з Молдовою та Україною над приведенням стандартів і процедур управління кордонами, митної справи і торгівлі у відповідність з тими, які діють в країнах-членах ЄС. Вона допомагає покращувати транскордонне співробітництво між прикордонними і митними відомствами, а також іншими правоохоронними органами, і сприяє міжнародному співробітництву.

Завдання Місії полягають в наступному:

- сприяти мирному врегулюванню придністровського конфлікту за допомогою заходів по зміцненню довіри і зближення законодавства і процедур у сфері митниці, торгівлі, транспорту і організації транскордонної діяльності;
- забезпечити повне впровадження практик Інтегрованого управління кордоном (ІУК) на молдавсько-українському кордоні;
- допомагати урядам України та Молдови більш ефективно боротися з транскордонною злочинністю.

Європейський поліцейський офіс (Європол)

Європейський поліцейський офіс (Європол) – правоохоронна інституція Європейського Союзу, до сфери повноважень якої належать боротьба транснаціональною злочинністю, торгівлею людьми, нелегальною міграцією, тероризм, незаконною торгівлею автотранспортом, розповсюдженням порнографії, виготовленням фальшивих грошей та інших платіжних засобів, відмивання грошей, кіберзлочинами. На сьогодні співробітництво з Європолом регулюється положеннями Угоди між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво, підписаної у 2016 році та ратифікованої Законом № 2129-VIII від 12.07.2017.

Згідно з Угодою співробітництво включає як обмін інформацією, так і обмін спеціальними знаннями, загальними зведеннями, результатами стратегічного аналізу, інформацією щодо процедур кримінальних розслідувань, інформацією про методи запобігання злочинності, участь у навчальних заходах, а також надання консультацій та підтримки в окремих кримінальних розслідуваннях.

Національним контактним пунктом для України, який діє як центральний контактний пункт між іншими компетентними органами України та Європолом визначено відділ по взаємодії з Європолом Національної поліції України. У 2015 році ратифіковано Меморандум про взаєморозуміння між Україною та Європейським поліцейським офісом щодо встановлення захищеної лінії зв'язку. Завдяки встановленню захищеного каналу зв'язку SIENA інформаційний обмін

між правоохоронними органами України та Європолем суттєво збільшився. Крім того, у 2017 році підписано Меморандум про взаєморозуміння між Україною та Європейським поліцейським офісом стосовно конфіденційності та забезпечення збереження інформації. На сьогодні підготовлено відповідний законопроект про його ратифікацію.

У 2018-2019 роках Національною поліцією України опрацьовано методологію Європол з оцінки загроз організованої і тяжкої злочинності SOCTA. На сьогодні розроблена методологія адаптована до українських реалій застосовується в практичній діяльності Національної поліції України. У 2020 році Національна поліція була учасником більше десяти спеціальних правоохоронних операцій під егідою Європолу, зокрема MISMED, SALO, RETROVIRUS, SHIELD, RAD.

Агентство Європейського Союзу з підготовки співробітників правоохоронних органів (CEPOL)

CEPOL – це агенція Європейського Союзу, яка об'єднує мережу навчальних інститутів для працівників правоохоронних органів держав-членів ЄС та підтримує їх у проведенні першочергового навчання з пріоритетів безпеки, співпраці правоохоронних органів та обміну інформацією. CEPOL також співпрацює з органами ЄС, міжнародними організаціями та третіми країнами, щоб забезпечити колективне реагування на найсерйозніші загрози безпеці.

CEPOL сприяє співпраці та обміну знаннями між працівниками правоохоронних органів держав-членів ЄС і третіх країн щодо питань, що впливають із пріоритетів ЄС у галузі безпеки; зокрема, із політичного циклу ЄС щодо тяжкої та організованої злочинності. Штаб-квартира агентства знаходиться в Будапешті, Угорщина.

У 2020 році підписано Робочу домовленість між МВС України та CEPOL, яка є правовою основою співробітництва та визначає порядок взаємодії між МВС України та Агентством, зокрема обсяг та форми участі представників Української Сторони в роботі CEPOL, а також створення сприятливих умов для здійснення взаємовигідного співробітництва. На підставі домовленості визначено контактний пункт для взаємодії, а також оператора E-Net мережі (якими є відповідні структурні підрозділи МВС).

Європейська Агенція з прикордонної та берегової охорони (FRONTEX) Агенція діє на підставі Регламенту Ради ЄС від 26.10.2004 № 2007/2004. Штаб-квартира знаходиться у Варшаві, Польща. Мета діяльності - захист свободи, безпеки та справедливості, гарантія зони вільного руху без перевірок на внутрішніх кордонах ЄС, боротьба з транскордонною злочинністю та допомога у запобіганні терактам. Координація та розвиток європейського управління кордонами відповідно до Хартії основних прав ЄС та концепції інтегрованого управління кордонами.

Бюджет Frontex складається із загального бюджету ЄС та внесків країн Шенгенського простору. Бюджет Агенції на початку створення (2005р.) становив 6,3 млн. євро, на 2013 рік – 94 млн. євро. У 2020 році бюджет складав близько 460 мільйонів євро. Співробітництво з Державною прикордонною службою України здійснюється на підставі Робочої Домовленості між Агенцією FRONTEX та ДПСУ щодо встановлення оперативного співробітництва,

підписаної 11 червня 2007 року та Планів оперативного співробітництва, що підписуються кожних 3 роки (останній План підписаний 28 червня ц.р. на 2019 – 2021 рр.)

Основні напрями співпраці:

- обмін інформацією та аналітичними продуктами,
- аналіз ризиків,
- навчання персоналу,
- оперативне співробітництво,
- дослідження та інновації,
- реалізація спільних проєктів.

У 2020 році Адміністрацією Державної прикордонної служби України взято участь у тренінгах, курсах та семінарах на онлайн-платформі Virtual Aula, здійснювався обмін даними через мережу збору та обміну інформацією щодо виявлення правопорушень в авіаційних пунктах пропуску PULSAR, проведено спільну операцію «Координаційні пункти. Авіа», в рамках якої троє експертів країн Європейського Союзу перебували в аеропортах України в якості спостерігачів; поновлено Угоду щодо співпраці та членства в мережі партнерських академій Агенції FRONTEX.

Безперечно, виконання усіх необхідних критеріїв Плану дій з візової лібералізації і як наслідок запровадження безвізового режиму в'їзду до ЄС для громадян України – це історія успіху і результат великої спільної роботи усіх державних органів України, в тому числі органів системи МВС. Втім ця робота триває, оскільки ЄС ухвалив рішення про запровадження пост моніторингу функціонування безвізового режиму в рамках механізму призупинення. Цей інструмент абсолютно реальний і дуже ефективний. Саме тому державні органи України (як і інших країн, з якими ЄС запровадив безвізовий режим в'їзду) щороку готують звіт про стан дотримання усіх необхідних критеріїв.

За результатами оцінювання європейськими експертами Україна сьогодні не входить до зони ризику, оскільки за усіма блоками зобов'язань ми демонструємо стабільний прогрес:

- Наші документи захищені за високими міжнародними стандартами.
- Прикордонна служба має усі необхідні засоби для ідентифікації громадянина в пункті пропуску.
- Забезпечується належна взаємодія органів, які входять до складу Міжвідомчої робочої групи високого рівня з питань інтегрованого управління кордонами.
- Україна демонструє високі показники виконання Угоди про реадмісію з ЄС.
- Триває виконання Стратегії інтегрованого управління кордонами, розробленої спільно з експертами ЄС.
- Законодавство України максимально наближене до норм права ЄС, а також триває його удосконалення для забезпечення кращої координації управління міграцією та протидії порушенням міграційного законодавства.
- ДМС забезпечено щорічну підготовку та оприлюднення Міграційного профілю.
- У 2020 році МВС також виконано одне із завдань, необхідних для посилення протидії організованим злочинності – розроблено та затверджено Стратегію боротьби з організованою злочинністю.

Євроатлантична інтеграція

22 листопада 2018 року Верховна Рада ухвалила законопроект № 9037 про внесення змін до Конституції в частині закріплення стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Євросоюзі та НАТО.

Основоположними документами, що визначають зміст, характер і створюють договірно-правову основу відносин «особливого партнерства» України з НАТО та якими регулюється співробітництво України з Альянсом є Рамковий документ Програми НАТО «Партнерство заради миру» від 10 січня 1994 року, Хартія про особливе партнерство між Україною та НАТО від 9 липня 1997 року та Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01 липня 2010 року.

МВС, як невід'ємна частина сектору безпеки і оборони України, входить до національної системи координації євроатлантичної інтеграції України та активно залучається до співробітництва зі Стороною НАТО в рамках загальнодержавного курсу на набуття членства в цій організації. Ураховуючи євроатлантичний курс зовнішньої політики нашої держави та активізацію підтримки з боку країн-членів НАТО, співпраця з НАТО є одним із пріоритетних напрямків розвитку.

МВС та органи системи МВС беруть участь в багатьох ініціативах та програмах в рамках співробітництва з НАТО, а саме в:

- Процесі планування та оцінки сил (ППОС);
- Спільних з НАТО навчаннях;
- Індивідуальній програмі партнерства (ІПП);
- Програмі удосконалення військової освіти (DEEP);
- Програмі професійного розвитку цивільного персоналу (PDP);
- Роботі з трастовими фондами;
- Ініціативі НАТО з розбудови доброчесності (Ініціатива BI);
- Програмі НАТО «Наука заради миру та безпеки»;
- Співробітництві у галузі реагування на надзвичайні ситуації цивільного характеру;
- Платформі Україна-НАТО з питань вивчення досвіду протидії гібридній війні

У рамках співробітництва значна увага приділяється реалізації широкого спектру напрямків, серед них, зокрема: створення ефективної системи планування та бюджетування, зниження корупційних ризиків, створення національної системи стійкості, стратегічні комунікації, протидія гібридним загрозам, кібербезпека, медична та психологічна реабілітація, захист прав людей, гендерна політика, зв'язок та інформаційні системи, досягнення оперативної взаємо сумісності, гуманітарне розмінування, професійна підготовка та освіта, впровадження стандартів НАТО.

Річна національна програма під егідою комісії Україна-НАТО

МВС щорічно формує та реалізує Річні національні програми під егідою Комісії Україна-НАТО (далі – РНП), які затверджуються Указом Президента України.

РНП – це стратегічний національний документ, що за формою та змістом наближений до Плану дій щодо членства в НАТО, основний акцент у розробленні якого зроблений на досягненні відповідності критеріям членства в НАТО.

Формування завдань та заходів виконання середньострокових цілей базується на взятих на найвищому рівні зобов'язаннях та відбуваються з урахуванням ресурсів, які плануються витратити на виконання таких зобов'язань.

РНП включає 5 основних розділів:

1. Політичні та економічні питання;
2. Оборонні та військові питання ;
3. Ресурсні питання;
4. Питання безпеки;
5. Правові питання.

Відповідно до проекту РНП на 2020 рік, метою подальшого розвитку Міністерства внутрішніх справ України є створення єдиної стійкої, керованої і функціональної системи внутрішніх справ як частини національної безпеки, здатної протидіяти сучасним викликам та загрозам шляхом вдосконалення системи формування та реалізації політики у сфері відповідальності Міністерства внутрішніх справ України, фахової підготовки персоналу, формування ефективної системи управління інформацією та ресурсами.

Для виконання зазначеної мети визначено наступні цілі:

Скоординована політика органів системи Міністерства внутрішніх справ України забезпечує безпечне середовище та ефективне надання послуг громадянам;

Висококваліфіковані та мотивовані фахівці органів системи Міністерства внутрішніх справ України забезпечують безпеку населення України;

Єдина інформаційна система Міністерства внутрішніх справ України введена в експлуатацію, що дозволяє суспільству безперервно та оперативно отримувати публічні послуги;

В Україні функціонує єдина авіаційна система безпеки та цивільного захисту; Населення отримує ефективну екстрену допомогу за єдиним телефонним номером 112.

Процес планування та оцінки сил (ППОС)

Процес планування оцінки сил є важливим процесом в рамках Програми «Партнерство заради миру» для тих країн-партнерів які бажають брати в ньому участь, тобто на добровільній основі.

Мета ППОС - надання державам-партнерам можливості підготовки сил, здатних діяти спільно з державами – членами НАТО, а також створення

механізму для обміну інформацією з питань оборонного та бюджетного планування.

Для вирішення питань досягнення взаємо сумісності на кожному етапі ППОС розробляються спеціальні Цілі партнерства (ЦП), які пропонуються партнерам як напрями в роботі. Хід досягнення цих цілей постійно переглядається. 05 червня 2018 року було схвалено Північноатлантичною Радою новий пакет Цілей партнерства для України.

Оновлений пакет Цілей партнерства для МВС включає 3 цілі, а саме:

- (ЦП I 0013) гендерна політика;
- (ЦП I 0304) планування та бюджетування;
- (ЦП I 7302) кіберзахист.

Робота в рамках комісії з питань координації євроатлантичної інтеграції України

В рамках роботи Комісії з питань координації євроатлантичної інтеграції України, представники Міністерства внутрішніх справ України беруть участь у наступних міжвідомчих робочих групах:

- Міжвідомча робоча група з розроблення річних національних програм під егідою комісії Україна — НАТО;
- Міжвідомча робоча група з впровадження державної політики забезпечення гендерної рівності у секторі безпеки та оборони України;
- Міжвідомча робоча група з питань протидії гібридним загрозам;
- Міжвідомча робоча група з питань соціальної адаптації військовослужбовців;
- Міжвідомча робоча група з координації заходів у рамках меню партнерства;
- Міжвідомча робоча група з професійного розвитку державних службовців
- Міжвідомча робоча групи з питань впровадження національної системи стійкості.

Спільна робоча група Україна-НАТО з питань військової реформи

СРГ ВР є провідною структурою, що спрямована на підтримання співпраці України і НАТО у реформуванні сектора оборони й безпеки.

Основними завданнями спільної діяльності можна згрупувати в чотири ключові напрямки, які охоплюють весь спектр нашої відповідної взаємодії з Альянсом, а саме:

- підтримання воєнно-політичного діалогу;
- сприяння реформуванню й розвитку сектору безпеки і оборони України;
- забезпечення внеску в міжнародну безпеку та підтримання миру;
- оборонно-технічне співробітництво.

Завдяки СРГ ВР Україна має можливість скористатися досвідом та експертними знаннями країн НАТО у оборонному плануванні, розробці стратегій та концепцій національної безпеки.

Відповідно до Указу Президента України до складу СРГ ВР входить заступник Міністра внутрішніх справ України.

Індивідуальна програма партнерства Україна-НАТО

У 2018 році в Міністерстві внутрішніх справ України було активізовано співробітництво в рамках участі в Індивідуальній програмі партнерства Україна-НАТО (далі – ІПП).

Відповідно ІПП щороку Кабінетом Міністрів України затверджується перелік заходів, в яких заплановано прийняття участі зацікавлених структур сектору безпеки і оборони, в тому числі Міністерство внутрішніх справ України, за напрямками, які становлять інтерес в пріоритетних сферах розвитку, з метою підвищення кваліфікації, обізнаності, професіоналізму персоналу для подальшого застосування набутого ними досвіду в службово-бойовій діяльності.

Виконання ІПП здійснюється шляхом участі представників МВС та органів системи МВС в заходах міжнародного співробітництва (семінарах, конференціях, навчальних курсах тощо) в рамках зазначеної програми.

Довідково. Індивідуальна програма партнерства з НАТО - вид партнерства між постійними членами альянсу НАТО та третіми країнами, що в нього не входять, який передбачає союзницькі взаємини та стратегічне військове партнерство. Індивідуальна програма партнерства (ІПП) між Україною та НАТО складається із заходів міжнародного співробітництва, запропонованих державами-членами та країнами-партнерами Північноатлантичного Альянсу в форматі Робочого плану євроатлантичного партнерства (РП ЄАП).

Проект РП ЄАП містить широкий перелік навчальних курсів, семінарів, конференцій, симпозіумів, робочих зустрічей, засідань комітетів НАТО. Всі заходи зазначеного проекту розподілені за окремими галузями співробітництва у відповідності до основних напрямів взаємодії НАТО та країн-партнерів.

2. Міжнародні авіаційні організації

У питаннях нормального функціонування міжнародної цивільної авіації, створення і розвитку норм міжнародного повітряного права значну роль відіграють міжнародні авіаційні організації, кількість яких неухильно зростає.

Особливе місце серед цих організацій належить Міжнародній організації цивільної авіації (ІКАО). Вона функціонує з 1947 р., коли набула чинності Чиказька конвенція 1944 р., і є спеціалізованою установою ООН.

За станом на 1 січня 2010 р. 190 держав, у тому числі Україна, були членами ІКАО.

Мета організації: розроблення принципів і техніки міжнародного повітряного сполучення; заохочення розвитку і планування міжнародних повітряних перевезень; забезпечення безпечного і планомірного зростання міжнародної цивільної авіації; задоволення потреб населення у безпечних, регулярних, ефективних і економічних повітряних перевезеннях; дотримання прав членів ІКАО та надання кожному з них можливості мати власні міжнародні авіатранспортні підприємства; недискримінація держав - членів ІКАО; сприяння безпеці польотів на міжнародних авіалініях; заохочення будівництва й експлуатації цивільних літаків; створення авіаліній, аеропортів і аеронавігаційного обладнання; запобігання зайвим витратам як наслідку надмірної конкуренції.

Керівними органами ІКАО є асамблея, що скликається не рідше одного разу на три роки, і рада. Рада - постійний орган, відповідальний перед асамблеєю, що складається з представників 36 договірних держав, які обираються асамблеєю на трирічний період. Під час виборів забезпечується належне представництво держав, що відіграють провідну роль у повітряному транспорті; держав, не включених на іншій підставі, які роблять найбільший внесок у надання засобів і обслуговування для міжнародної цивільної авіації; держав, не включених на іншій підставі, призначення яких забезпечує представництво в раді всіх основних географічних районів світу. Робочі органи - Аеронавігаційна комісія, Юридичний комітет, Комітет зі спільної підтримки аеронавігаційного забезпечення, Фінансовий комітет, Комітет з контролю за протиправним втручанням у міжнародні повітряні перевезення, секретаріат. У рамках ІКАО також функціонують шість регіональних представництв організації. Таке представництво для Європейського регіону розміщене в Парижі.

Найвагоміші результати досягнуті ІКАО у трьох напрямках діяльності: розроблення міжнародних авіаційних регламентів, надання технічної допомоги і розроблення конвенцій у сфері міжнародного повітряного права. Основна робота за третім напрямом проводиться Юридичним комітетом. Штаб-квартира ІКАО розташована в Монреалі (Канада).

У 1954 р. в Страсбурзі західноєвропейські держави створили Європейську конференцію цивільної авіації (ЕКАК). Вступ до ЕКАК можливий з відома всіх членів організації.

Метою конференції є вивчення проблем європейського повітряного транспорту, координація його роботи, підвищення ефективності його використання, сприяння його розвитку, співпраця з ІКАО.

До структури ЕКАК входять Пленарна комісія (найвищий орган), Координаційний комітет, постійні комітети.

У галузі розвитку міжнародного повітряного права слід назвати такі угоди, розроблені ЕКАК: Багатостороння угода про комерційні права за нерегулярних міжнародних повітряних сполучень 1956 р., Типова угода про повітряне сполучення 1959 р., Багатостороння угода про сертифікати льотної придатності на імпортованих повітряних суднах 1960 р.

Місцезнаходження штаб-квартири ЕКАК -- Страсбург (Франція).

У 1960 р. була заснована Європейська організація із забезпечення безпеки аеронавігації (Євро контроль). 26 листопада 2003 р. було прийнято Закон України "Про приєднання України до Міжнародної конвенції зі співробітництва у сфері безпеки аеронавігації Євро контроль". 1 травня 2004 р. Україна отримала повноправне членство в Євро контролі, ставши 33-м членом цієї організації. Головна мета Євро контролю - забезпечення безпеки польотів цивільних і військових повітряних суден.

Найвищий орган організації - Постійна комісія із забезпечення безпеки аеронавігації; виконавчий орган - Агентство з безпеки аеронавігації. штаб-квартира Євро контролю розташована в Брюсселі (Бельгія).

У 1969 р. на конференції 32 держав ОАЄ в Аддіс-Абебі (Ефіопія) за зразком ЕКАК була створена Африканська комісія цивільної авіації (АФКАК).

Мета АФКАК: розроблення регіональних планів експлуатації аеронавігаційних служб; сприяння інтеграційній політиці держав-членів у сфері повітряного транспорту; реалізація досліджень аеронавігаційних засобів; сприяння застосуванню стандартів і рекомендацій ІКАО в регіоні та ін.

Найвищим органом АФКАК є Пленарна сесія; виконавчий орган - Бюро АФКАК. Комісія активно співпрацює з Африканським бюро ІКАО в Дакарі (Сенегал).

Місце перебування штаб-квартири АФКАК - Аддіс-Абеба (Ефіопія).

У 1959 р. 12 держав африканського "Французького співтовариства" заснували Агентство із забезпечення безпеки польотів в Африці і на Мадагаскарі (АСЕКНА). Основною метою Агентства є забезпечення регулярності та безпеки польотів повітряних суден над територіями держав-членів, окрім Франції. Для досягнення цієї мети АСЕКНА надає польотну, технічну і перевізну інформацію; здійснює контроль за повітряним рухом; забезпечує управління польотами та закріпленими за нею аеродромами і т. ін.

Найвищий орган Агентства - Адміністративна рада, яка ухвалює обов'язкові рішення. Виконавча структура АСЕКНА складається з чотирьох управлінь, рахункового бюро і генерального директора. Штаб-квартира Агентства розташована в Дакарі (Сенегал). Аналогічна схема міжнародних авіаційних організацій функціонує також у Латинській Америці. Латиноамериканська комісія цивільної авіації (ЛАКАК) утворена 1973 р. Мета організації - координація діяльності повітряного транспорту держав-членів.

Найвищим органом ЛАКАК є асамблея, що скликається раз на два роки; виконавчі функції здійснює Виконавчий комітет. Штаб-квартира розташована в Мехіко (Мексика).

Центральноамериканська корпорація з обслуговування аеронавігації (КОКЕСНА) була створена в 1960 р. Членами організації є Гватемала, Гондурас, Коста-Ріка, Нікарагуа і Сальвадор. На відміну від інших авіаційних організацій, мета КОКЕСНА - безпосереднє обслуговування повітряного руху. У процесі реалізації цієї мети надаються послуги як юридичним, так і фізичним особам відповідно до укладених контрактів або міжнародних угод.

Найвищий орган КОКЕСНА - адміністративна рада, чії рішення виконуються безпосередньо.

У грудні 1991 р. 12 держав колишнього СРСР, у тому числі Україна, заснували на підставі Угоди про цивільну авіацію і про використання повітряного простору Міждержавну раду з авіації і використання повітряного простору.

Відповідно до угоди повітряний простір, над яким держави-учасниці володіють повним і виключним суверенітетом, а також райони відкритого повітряного простору, в межах якого за міжнародними договорами обслуговування повітряного руху покладалося на колишній СРСР, розглядається як єдиний повітряний простір з метою організації виконання польотів і управління рухом повітряних суден. Як наголошувалося вище, у зв'язку з юридичною невизначеністю поняття "єдиний повітряний простір" висунута пропозиція про розроблення в рамках СНД угоди, в якій би такий простір розглядався як повітряний простір спільного користування.

До сфери спільного відання та регулювання держав - членів Міждержавної ради належать: розроблення міждержавних нормативних актів і стандартів з урахуванням вимог ІКАО; сертифікація міжнародних експлуатантів повітряних суден, міжнародних повітряних трас, аеродромів, повітряних суден, систем управління повітряним рухом, навігації і зв'язку, льотного і диспетчерського складів; розслідування авіаподій; організація розроблення і здійснення міждержавних наукових програм; розроблення та координація узгодженої політики у сфері міжнародних повітряних сполучень, участь у роботі ІКАО; розвиток єдиних систем аеронавігації, зв'язку, аеронавігаційної інформації, регулювання потоків повітряного руху; координація міждержавного розкладу повітряного руху; координація загальної політики у сфері авіаційних тарифів і зборів.

Виконавчим органом Міждержавної ради є Міждержавний авіаційний комітет (МАК).

Цілями і завданнями ІКАО є розробка принципів і методів міжнародної аеронавігації та сприяння плануванню і розвитку міжнародного повітряного транспорту з метою:

1. Забезпечення безпечного й упорядкованого розвитку міжнародної цивільної авіації в усьому світі.
2. Заохочення мистецтва конструювання та експлуатації повітряних суден.
3. Заохочення розвитку повітряних трас, аеропортів та аеронавігаційних засобів для міжнародної цивільної авіації.
4. Задоволення потреб народів світу в безпечному, регулярному ефективному і економічному повітряному транспорті.
5. Запобігання економічних втрат, викликаних нерозумною конкуренцією.
6. Забезпечення повної поваги прав Договірних держав і справедливою для кожної Договірної держави можливістю використовувати авіапідприємства, зайняті в міжнародному повітряному сполученні.
7. Винятки випадків дискримінації у відносинах між Договірними Державами.
8. Забезпечення безпеки польотів в міжнародній аеронавігації.
9. Сприяння розвитку міжнародної цивільної аеронавтики в усіх її аспектах.

Крім того, ІКАО виконує запити країн, що розвиваються на надання допомоги в удосконаленні авіатранспортних систем і підготовці авіаційного персоналу.